

طَبَّ الْأَئِمَّةِ

حسین و عبدالله بن بسطام نیشابوری

انتشارات چاف

ابن بسطام، عبدالله، قرن ۴ ق
 طب الاثمه، نسخه‌های شناخته‌شده ائمه علیهم السلام، مؤلفین: عبدالله و حسین
 بن بسطام نیشابوری، مترجم: انتشارات چاف - قم: انتشارات چاف، ۱۳۸۴.
 ۹۶۴ - ۸۱۲۵ - ۳۵ - X
 فهرستی بر اساس اطلاعات فیبا.
 عنوان اصلی: طب الاثمه
 ۱. پزشکی اسلامی، ۲. متون قدیمی تا قرن ۱۴، الف. ابن بسطام، حسین، قرن ۷ ق. ب.
 انتشارات چاف.
 ۲۰۴۳ ط ۱۴ الف / R۱۲۸
 ۶۱۰ / ۹۱۸۶۷۱
 ۱۳۸۴

قم / خیابان ارم / پاساژ قدس / طبقه آخر / پلاک ۱۶۹
 تلفن: ۷۷۴۷۳۹۶ - ۹۱۱۲۵۳۸۴۵۵

نام کتاب طب الاثمه
 مؤلف حسین و عبدالله بن بسطام نیشابوری
 ترجمه انتشارات چاف
 ناشر انتشارات چاف
 شمارگان ۵۰۰۰
 چاپ ولی عصر
 نوبت چاپ اول / ۱۳۸۴
 قیمت ۱۵۰۰ تومان

فهرست عناوین

۱۵	 مقدمه
۱۸	 پسران بسطام
۲۳	 مقدار پاداش در هر درد و بیماری
۲۶	 درد سر
۲۹	 دارو برای بلغم
۲۹	 تعویذ برای درمان سردرد
۳۱	 تعویذ برای سینه زیت
۳۱	 تعویذ برای درد سر یک طرفه یا میگرن
۳۲	 تعویذ برای درد چشم
۳۳	 تعویذ برای درد گوش
۳۴	 داروی برای درمان درد گوش
۳۴	 خارج کردن سنگ ریزه از گوش
۳۵	 تعویذ برای کری گوش
۳۶	 تعویذ برای درد دهان
۳۷	 تعویذ برای درد دندانها
۳۹	 نسخه‌ای برای درد دندان
۴۰	 تعویذ مجرب برای درمان دندان درد
۴۱	 تعویذ برای درمان سرفه
۴۵	 درمان چرک سینه و درد آن

- درمان درد شکم ۴۷
- درمان درد پهلو و درد کلیه ۴۹
- تعویذ برای درمان طحال ۵۰
- تعویذ برای درمان مثانه ۵۲
- تعویذ برای درمان درد کمر ۵۲
- درمان درد ران ها ۵۳
- درمان درد فرج ۵۳
- تعویذ برای درمان دوساق ۵۴
- تعویذ برای درمان بواسیر و صفت داروی آن ۵۵
- تعویذ برای درمان درد پا ۵۶
- تعویذ برای درمان ماهیچه های پا ۵۸
- تعویذ برای درمان تمام مفاصل بدن ۵۹
- تعویذ برای باطل کردن سحر ۶۱
- دعا برای آسان کردن زایمان ۶۲
- تعویذ برای بچه ای که زیاد گریه می کنند ۶۳
- برای رام کردن حیوان ۶۴
- تعویذ برای در امان بودن در سفر ۶۴
- تعویذ برای درمان تمام دردها ۶۵
- تعویذ برای درمان عرق النساء ۶۶
- تعویذ برای درمان سیل ۶۶
- تعویذ برای درمان جوش ۶۷
- دعا برای درمان سرماخوردگی ۶۷
- دعای تب پیامبر و تعویذ تب رسول خدا ۶۸
- دعای امام رضا برای درمان هر درد و ترس ۷۲
- دعا برای درمان هر درد ۷۳
- تعویذ روزها: روز شنبه ۷۴

۷۸		تعویذ روز یکشنبه
۷۹		تعویذ روز دوشنبه
۸۰		تعویذ روز سه شنبه
۸۱		تعویذ روز چهارشنبه
۸۲		تعویذ روز پنج شنبه
۸۳		تعویذ روز جمعه
۸۴		آن چه را که جایز است آن را تعویذ کن
۸۷		کیفیت معالجه کردن تب
۸۸		تعویذ برای آبله
۸۸		داروهای گوناگون از طرف اهل بیت
۸۹		خواص آب زمزم
۸۹		خواص تربت پاک امام حسین
۹۰		اذان و اقامه گفتن در پیراهن شخص تب دار
۹۰		درمان با سبب
۹۱		در ریختن گندم بر روی کسی که تب دارد
۹۲		نسخه مجرب برای بریدن تب
۹۳		سوزاندن و داغ کردن جای درد
۹۴		حجامت، انفیه، داغ و حقنه کردن
۹۵		علائم فشار خون و یا برانگیخته شدن خون
۹۵		دعا هنگام حجامت کردن
۹۶		انتخاب کردن روز برای حجامت کردن
۹۷		فایده های حجامت کردن
۹۸		وقت های مختلف حجامت
۹۸		حجامت کردن در نقاط مختلف جسم
۹۹		نگاه کردن به خون در حال حجامت کردن
۱۰۰		حجامت شانه به جای گونه

- ۱۰۱ اضافه کردن شراب بر روی دارو
- ۱۰۱ بسم الله گفتن هنگام خوردن غذا
- ۱۰۲ درد کلیه
- ۱۰۳ داروئی به صورت شربت
- ۱۰۴ خوردن دارو جز در وقت نیاز مکروه است
- ۱۰۵ حرام بودن داروئی با شراب و چربی گراز
- ۱۰۵ جایز بودن درمان با بول گاه و گوسفند
- ۱۰۶ معالجه با داروی مسیحی ها، یهودی ها
- ۱۰۶ درمان با تریاک و یا نوش دارو
- ۱۰۷ درمان با سیب
- ۱۰۷ ساکن کردن جریان خون
- ۱۰۸ درمان سستی و ضعف بدن
- ۱۰۹ درمان زکام یا گرفتگی بینی
- ۱۰۹ قولنج، شکم پیچگی و کشتن کرم در بدن
- ۱۱۰ درمان اسهال
- ۱۱۱ بلغم و درمان آن
- ۱۱۱ درمان آب ریزش بینی
- ۱۱۲ خواص شکر طبرزد
- ۱۱۳ خواص قاووت (سویق) تر و خشک
- ۱۱۳ در مورد قیء کردن
- ۱۱۴ خواص اسپند
- ۱۱۴ خواص سیاه دانه
- ۱۱۵ درمان قطران شدن بول
- ۱۱۶ درمان شکم پیچه
- ۱۱۷ شدت درد زایمان
- ۱۱۸ گرفتگی عضلات و مفاصل بدن

۱۱۹	خارج کردن باد از مفاصل بدن
۱۱۹	درمان سوزش صورت از بادهای گرم و سرد
۱۲۰	درمان پیسی و لک بدن
۱۲۱	خواص بسم الله و آب گرم برای درمان درد سر
۱۲۱	درمان زخم معده و سستی آن
۱۲۲	درمان ضعف چشم
۱۲۳	خارج کردن سنگ از کلیه
۱۲۳	درمان یرقان (زردی)
۱۲۴	دعای برای درد شکم و درد چشم و غیره
۱۲۵	دعا برای درد سر
۱۲۶	دعا برای تمام دردها و بیماری ها
۱۲۶	درمان درد مثانه
۱۲۷	درمان درد کلیه
۱۲۷	درمان میخچه (عرق نساء)
۱۲۸	دارو نافع برای بیماری های زیر
۱۲۸	داروی عجیب و نافع
۱۲۹	دارو جامع برای درمان زیاد دردها
۱۳۰	دارو برای درمان درد شکم و درد کمر
۱۳۱	دعا برای در امان ماندن از جان دادن سخت
۱۳۲	تلقین کردن مرده
۱۳۳	حالت مرده
۱۳۵	خواص تغییر رنگ پوست در شناخت بیماری
۱۳۶	درمان شوره سر
۱۳۷	قارچ و شبنم و خرما
۱۳۷	خواص سنگ سرمه (الاثمد)
۱۳۸	دعا برای ضعف چشم

خواص ماهی	۱۳۹
خواص چیدن ناخن	۱۳۹
تعویذ برای چشم درد و ورم دور چشم	۱۴۰
درمان در چشم و ورم آن	۱۴۱
درمان سل	۱۴۱
درمان سرفه	۱۴۲
خواص گل رازقی سوسن	۱۴۳
خواص هلیله زرد و سیاه	۱۴۴
درمان سفیدی چشم و درد دندان	۱۴۴
درمان سردی سر یا سینه زیت	۱۴۵
درمان آل (ریح الصبیان)، باعث عَش کودک	۱۴۶
نوزاد ضعیف و بی حال	۱۴۶
درمان ورم درون پهلوی	۱۴۸
درمان لرزه و رعشه بدن	۱۴۸
درمان درد گلو	۱۴۹
درمان زخم معده و طپش زیاد قلب	۱۴۹
درمان درد طحال	۱۵۰
درمان درد پهلوی	۱۵۰
درمان درد شکم	۱۵۱
درمان سوء هاضمه	۱۵۲
رژیم گرفتن از غذا خوردن	۱۵۳
تعویذ کردن کودک	۱۵۴
تعویذ کردن برای کاهش درد	۱۵۴
دعا برای دیوانه و مجنون	۱۵۶
خواص روغن گل بنفشه	۱۵۷
خواص روغن بان	۱۵۸

۱۵۸	خواص روغن گل سوسن
۱۵۸	آیه‌ای برای آسان شدن زایمان
۱۵۹	دعا برای مادر
۱۶۱	آسان به دنیا آمدن نوزاد
۱۶۴	تعویذ کردن خانواده از شر شیطان
۱۶۵	دعا برای زایمان اسب حامله
۱۶۶	تعویذ کردن زن حامله و یا حیوان اهلی
۱۶۹	درمان ضعف و لاغری
۱۷۰	درمان اسهال خونی
۱۷۰	دعا برای درد شکم
۱۷۱	درمان قرقر کردن شکم
۱۷۳	ساکن کردن خون
۱۷۳	درمان شکم پیچه
۱۷۴	درمان بواسیر
۱۷۵	درمان پیسی و سفیدی لکه در بدن
۱۷۶	خواص مغزه غوره درخت خرماي نر
۱۷۶	درمان تنگی نفس
۱۷۸	داستان حبابه لواييه و بیماری خطرناک
۱۷۹	درمان بیماری خطرناک
۱۸۰	در امان بودن از جذام
۱۸۰	خواص شلغم
۱۸۱	خواص غدد (پاره گوشت سخت بین گوشت و پوست)
۱۸۱	نگاه کردن به اهل بلا
۱۸۱	خواص مگس
۱۸۲	خواص زکام
۱۸۲	خواص خوردن گوشت قرقاول

- دعا برای سرگیجه و کم عقل ۱۸۳
- درمان لرزش بدن ۱۸۳
- خواص خون سوخته بدن ۱۸۴
- درمان زگیل ۱۸۵
- دعا برای درمان پیسی بدن ۱۸۶
- درمان ورم در بدن به وسیله آیات قرآن ۱۸۷
- درمان پریشانی در خواب ۱۸۸
- راه رفتن بدون اختیار در خواب ۱۸۹
- درمان کردن مصروع به وسیله سوره قرآن ۱۸۹
- خواص نگه داشتن کبوتر ۱۹۰
- خواص کشتن کبوتران ۱۹۰
- دعا برای کسی که جن او را زده ۱۹۱
- دعا هنگام دیدن مبتلا ۱۹۲
- دعا برای در امان بودن از بلاهای دردناک ۱۹۲
- دعا برای باطل کردن سحر ۱۹۴
- خواص سوره‌های معوذتین (فلق و ناس) ۱۹۵
- خواص نشستن در کنار مسحور شده ۱۹۷
- دعا برای در امان بودن از شرّ ظالم ۱۹۸
- درمان گرفتگی عضلات بدن ۲۰۰
- دعا برای در امان بودن از شرّ جن ۲۰۱
- دعا برای در امان بودن از وحشت ۲۰۲
- دعا برای از بین بردن وسوسه ۲۰۳
- دعا برای در امان بودن از سوزش باد دریاها ۲۰۴
- دعا برای در امان بودن از شدت جان دادن ۲۰۵
- دعای جامع برای در امان بودن از شرّ همه چیز ۲۰۶
- دعا برای تعویذ کردن مال و فرزند ۲۰۷

- دعا برای در امان بودن منزل از سرقت و غیره ۲۰۸
- دعا برای خارج کردن سم از بدن ۲۰۹
- دعا کردن در نزد مریض ۲۱۰
- دعا برای دور کردن چشم زخم ۲۱۰
- دعا برای پریشانی و غمگینی و درد ۲۱۱
- خواص دعا کردن مادر برای فرزند ۲۱۳
- دعا برای درست کردن حجاب بین دشمن ۲۱۴
- خواص صدقه دادن برای بیمار ۲۱۵
- خواص سوره قدر در درمان درد ۲۱۵
- دارو برای درمان تمام دردها و بیماری‌ها ۲۱۶
- خواص دارو حضرت محمد ۲۱۷
- جماع یا نزدیکی کردن ۲۱۷
- اوقاتی مکروه برای نزدیکی کردن با همسر ۲۱۹
- مکروه بودن جماع در شب اول ماه ۲۲۱
- مکروه بودن جماع در شب نیمه ماه ۲۲۱
- مکروه بودن جماع در حال مختصب بودن ۲۲۲
- مکروه بودن جماع در شب سفر ۲۲۲
- مکروه بودن جماع در نزد کودکان ۲۲۳
- مکروه بودن جماع با زن آزاد در نزد زن آزاد ۲۲۳
- دعا برای چهارپایان، در امان بودن از چشم زخم ۲۲۴
- خواص خوردن انار با پیه آن ۲۲۵
- خواص سیب ۲۲۶
- خواص گلابی ۲۲۶
- خواص پرتقال ۲۲۷
- خواص به ۲۲۷
- درمان تلخی مزاج بدن ۲۲۸

۲۲۹	خواص کشمش
۲۲۹	خواص انجیل
۲۳۰	خواص کاسنی
۲۳۱	خواص هندوانه
۲۳۱	خواص چیدن ناخن‌ها
۲۳۲	خواص گوشت قرمز
۲۳۲	خواص بادنجان
۲۳۳	درمان زخم
۲۳۳	دعا برای برطرف کردن چشم زخم
۲۳۵	دفع مورچه از منزل و غیره
۲۳۷	خاتمه

همانا توجه اهل بیت علیهم السلام به سلامتی بدن مانند توجه آنها به سلامتی روح و روان می باشد. و نیز اهمیت درمان جسم مانند تهذیب نفس در نزد ایشان بوده است. ایشان اطباء روح و جسم می باشند. مردم به نزد ایشان به خاطر درمان بیماری های جسم خود می رفتند همان گونه که برای درمان کردن روح و روان خود به نزد ایشان می رفتند و این مجموع احادیث که در این کتاب ذکر شده به اثبات آن موضوع می باشد و ایشان فقط مبلغ احکام و بیان دین و شریعت نبودند بلکه اهمیت ایشان به سلامتی مسلمان ها از نظر دین و جسم آنها می باشد که در یک روایتی فرمودند: همانا عقل سالم در بدن سالم می باشد.

امام علی علیه السلام در مورد علم می فرماید: همانا علوم اسلامی بر چهار نوع است:

۱. فقه ۲. طب ۳. دستور زبان ۴. علم نجوم برای شناخت تقویم و زمان می باشد.

در مورد سلامتی بدن و صحت جسم احادیث زیادی روایت شده است و نیز در مورد انواع درمان بیماری های بدن ذکر شده که ما در مقدمه چند حدیث در مورد صحت بدن برای خوانندگان محترم ذکر می کنیم.

امام علی علیه السلام به فرزند برومندش امام حسن علیه السلام می فرماید: ای فرزندم! آیا دوست داری چهار کلمه به تو بیاموزم تا دیگر محتاج به علم طب و غیره نداشته باشی؟

امام حسن علیه السلام عرض کرد: یله، ای مولای من ای امیرالمؤمنین! امام فرمود: هیچ وقت نزد غذا نشین مگر این که احساس گرسنگی کنی، و از سفره بلند نشوی مگر این که احساس کنی که هنوز برای غذا خوردن جا داری.

و نیز ایشان فرمودند: همانا در قرآن آیه وجود دارد که تمام علم طب در آن آیه جا دارد و آن آیه این است:

﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا﴾.

بخورید و بیاشامید ولی اسراف نکنید.

امام صادق علیه السلام فرمودند: اگر مردم در خوردن غذا میانه روی می کردند و از پرخوری پرهیز می کردند هرگز بیمار نمی شدند. و نیز امام صادق فرمودند: سه چیز چاق و سه چیز لاغر می کنند:

چیزهایی که چاق می کنند عبارتند از:

بوییدن بوی خوش، پوشیدن لباس نرم و کم حمام رفتن. و سه چیز که لاغر می کنند عبارتند از: تخم مرغ خوردن زیاد، زیاد خوردن ماهی و پرخوری زیاد.

امام صادق علیه السلام فرمود: همانا راه رفتن برای مریض بد می باشد و همانا وقتی که پدرم امام محمد باقر علیه السلام مریض می شدند روی خودشان پتو می کشیدند و استراحت می کردند و فقط برای حاجت و وضو گرفتن از جای خود بلند می شدند و ایشان می فرمودند: همانا راه رفتن برای مریض بد می باشد.

امام کاظم علیه السلام فرمودند: دفع کنید از خود اطباء را همان طور که دفع می کنند از شما بیماری را زیرا بناء کم زیاد را می کشد.

و نیز فرمود: تب سرآغاز درمان است و معده خانه بیماری است و عادت بده بدن خود را به آن چه را که عادت دارد.

امام رضا علیه السلام فرمودند: اجتناب کن از خوردن دارو وقتی که احساس می‌کنی که بدنت بیماری را تحمل دارد و وقتی که احساس کردی که بدنت تحمل درد را ندارد در آن موقع از دارو برای درمان بیماریت استفاده کن.

و این مقدمه‌ای بود از آن چه را که در مورد طب از معصومین علیهم السلام روایت شده است و آن مشتمل است به اصول عامه و اساسی که بر آن صحت بدن برپا می‌شود.

در این کتاب مسئله‌ای است که شاید بعضی از خوانندگان محترم از ما سؤال کنند که چرا ما در این کتاب از دعا و تعویذ و رقعہ ذکر کرده‌ایم، چه ربطی به درمان اجسام دارد.

ما در جواب به خاطر اختصار مقدمه نگاه کنند خواننده عزیز به اثرات و تأثیری که این دعاها و تعویذها در درمان بیماری‌ها دارد و من می‌گویم همانا اهل بیت علیهم السلام علم ایشان زیاده‌تر از بشر بوده و خواهد بود و آگاه‌ترند به مفهوم و طریق عمل به آن. و آن علم را از طریق رسول خدا صلی الله علیه و آله به ایشان رسیده و ایشان از طریق وحی از جای که درد و درمان آن و بیماری و شفاء آن آمده است.

و همانا ایشان علیهم السلام بدون تردید آگاه بودند به درمان نفس همان طور که بیماری‌های بدن را می‌شناختند و طریق درمان آنها را می‌شناسند و ایشان وصف نمودند شفاء روح از خطرهای نفس اماره و شیطان و وسوسه‌ها و همان طور دارو و درمان برای بیماری‌های جسم، آگاه بودن و بیشتر دردها و بیماری‌ها جسم و نفس از غمگینی و پریشانی و اضطراب و وحشت و ترس و امثال آن ایجاد می‌شود و نتیجه این بر بدن تأثیر مثبت و منفی دارد و این امر تجربه شده است و هیچ کس نمی‌تواند آن را انکار کند در حالی که اینها را در هر روز تجربه می‌کنیم و گاهی وقت‌ها، وقتی که

پریشانی و اضطراب زیاد شود اثر منفی زیاد به جسم و روان ما خواهد داشت مانند عوارض سردرد و تب و غیر از آن دردهای ناگوار و شدید باعث عصبی بودن است زیرا درد روان منحصر به آن می باشد و شاید زیاده تر از بیمار، جسم به بدن انسان اثر دارد.

پس در اینجا مانعی ندارد ادعیه و غیره برای درمان جسم استفاده شود و هر کس که به خیر و برکت این دعاها و اثر آن در درمان بیماری های روحی و جسمی خود اعتقاد دارد از این ادعیه استفاده خواهد کرد و بیماری آن چه روحی و روانی و چه جسمی خود را درمان می کند و وقتی که روح انسان در آرامش باشد تمام دردها، درمان می شود و گاهی نیز باعث سلامتی و عافیت انسان می شود.

و من در اینجا فکر نمی کنم که خواننده محترم انکار کند درمان روح و روان را در درمان بیشتر بیماری ها درون جسم و عقل و اعصاب و حتی بیرون جسم مانند بیماری پوستی و ورم و بیرون آمدن جوش و نیز دستگاه تناسلی بدن انسان مؤثر و کار مثبتی در درمان آنها را دارد.

و آیا ما در این موارد شک داریم و اینها را انکار می کنیم در حالی که این ذکرها سرچشمه شفاء می باشد و خود خدا در قرآن در مورد این، آیاتی ظاهر و صریح ذکر نموده است.

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْمُلُ مَوْعِظَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾

ترجمه: ای مردم همانا برای شما در قرآن موعظه و شفاء از آن چه را در سینه ها و هدایت برای مؤمنین از طرف پروردگار تان.]

این کتاب تلاش دو برادر به نام های «عبدالله» و «حسین» فرزندان «بسطام بن شاپور» دو تن از راویان بزرگ شیعه در قرن

چهارم هجری می باشد که به «طب الائمه» معروف است. این کتاب مجموعه‌ی روایاتی از ائمه‌ی اطهار علیهم السلام بوده و در علم طب و فواید و مضرات مواد و محصولات غذایی و داروهای گیاهی و ادویه می باشد.

کتاب «طب الائمه» از کُتب مشهور و معتبر علمی می باشد که شیخ حر عاملی در کتاب «وسائل» و علامه مجلسی در کتاب «بحار الانوار» جزء اسناد خود قرار داده‌اند.

به امید آن که همه خوانندگان عزیز به سفارشات ائمه معصومین علیهم السلام به سلامتی و شفا دست یابند.

مؤسسه انتشارات چاف